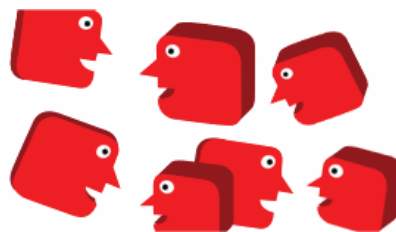

manifesto2009.pes.org
Yourspace

Samråd om ESP:s manifest inför valet till Europaparlamentet 2009, diskussionsunderlag

Europeisk demokrati och mångfald

1. Utmaningen

Demokratin är en av de **grundläggande principerna** för Europeiska unionen, och stärkandet av demokratin måste fortsätta.

Europeiska unionen erkänner också mångfalden bland Europas folk, den kulturella och språkliga mångfalden och den nationella och regionala mångfalden och stöder medlemsstaternas kulturer samtidigt som vårt gemensamma kulturella arv betonas.

De nuvarande utmaningarna för demokratin och **mångfalden** är enligt många förmenande en produkt av det europeiska projektet. I och med att Europeiska unionen har stärkts och utvidgats har också behovet av ett mer demokratiskt system på EU-nivå ökat. Med **direkta val till Europaparlamentet** och tack vare att gemensamma beslut fattas av de nationella regeringarna och Europaparlamentet inom de flesta områden av EU-politiken är demokratin på EU-nivån starkare än någonsin, men långt ifrån fullständig.¹

Även om mer än två tredjedelar av Europas invånare anser att EU är modernt och demokratiskt anser strax under hälften att EU är teknokratiskt och ineffektivt.² De flesta medborgarna är mindre intresserade av europeisk politik än av nationell politik och har inga grundläggande kunskaper om hur EU fungerar.³ Andelen medborgare som röstar i europavalen har minskat konsekvent sedan direkta val infördes – från 63 procent år 1979 till 46 procent år 2004. Man har därför hyst oro för den europeiska demokratin nuvarande tillstånd, en oro som ökat genom nejösterna till utkastet till konstitutionsfördrag i folkomröstningarna i Frankrike och Nederländerna år 2005.

Skillnaderna i Europeiska unionen har ökat både inom och mellan EU:s medlemsstater. För det första **ökar mångfalden** i länderna i Europa på grund av invandring och på grund av att allt fler människor flyttar från en medlemsstat till en annan. För det andra har mångfalden inom EU ökat särskilt de senaste tre åren, eftersom EU utvidgades från femton till tjugofem medlemsstater år 2004 och till tjugosju medlemsstater år 2007. Av dessa båda skäl frågar man sig huruvida EU bör **anpassa sig ytterligare** för att återspegla denna mångfald. Det diskuteras till exempel huruvida Europaparlamentet ska vara mer representativt för Europas befolkning som sådan. Endast omkring 30 procent av ledamöterna av Europaparlamentet är till exempel kvinnor, och under 2 procent av ledamöterna kommer från etniska minoriteter (över 5 procent av Europas befolkning kommer från etniska minoriteter). I våra av mångfald allt mer präglade samhällen är det fortfarande synnerligen viktigt att bekämpa alla former av diskriminering.

Den europeiska demokratin och mångfalden står därför inför många utmaningar som man måste ta itu med de kommande åren.

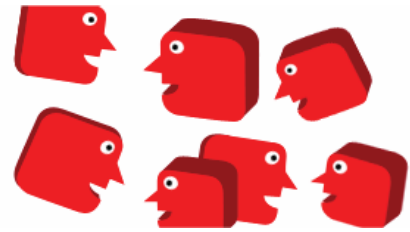
¹ Inom vissa områden av politiken, som den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, fattar de nationella regeringarna beslut i ministerrådet och Europeiska rådet utan att Europaparlamentet deltar i beslutsfattandet.

² Eurobarometern, Europas framtid, maj 2006, s. 23

³ Eurobarometern, Europas framtid, maj 2006, s. 15

manifesto2009.pes.org
Yourspace

2. Vad ska Europa göra åt detta?

Europeiska unionen grundar sig på **principerna om frihet, demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna och rättsstatsprincipen** i enlighet med artikel 6 i fördraget. Om en medlemsstat allvarligt och ihållande åsidosätter dessa principer kan de europeiska statscheferna upphäva vissa rättigheter för medlemsstaten i fråga, däribland rösträtten. Dessutom är Europeiska unionen bunden genom fördragen att respektera kulturella och språkliga skillnader och nationell mångfald. **Diskriminering** på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller tro, ålder eller sexuell läggning är **förbjuden** enligt fördragen. Direktivet om likabehandling oavsett ras och direktivet om likabehandling i arbetslivet förbjuder diskriminering, trakasserier och mobbing inom arbetsliv och utbildning på grund av religion eller tro, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. De förbjuder också diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung i arbetslivet och inom andra områden som utbildning, social trygghet och sociala fördelar, däribland bostäder och hälso- och sjukvård, och tillgång till varor och tjänster.

De europeiska medborgarna får leva och arbeta var som helst i EU, de har rätt att rösta och ställa upp i val till Europaparlamentet och i kommunala val, rätt till diplomatiskt och konsulärt skydd, rätt att inge klagomål till Europeiska ombudsmannen och rätt att skriva till EU:s institutioner och att få svar på sitt eget språk. I stadgan om de grundläggande rättigheterna anges medborgarnas alla rättigheter, men den är inte juridiskt bindande ännu.

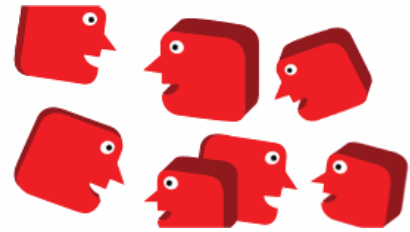
I utkastet till konstitutionsfördrag fanns många förändringar när det gäller medborgarnas rättigheter och demokratin som eventuellt kan tas med i framtiden och som fortfarande diskuteras, som att fastställa principer för **demokratisk jämlikhet, representativ demokrati och deltagandedemokrati**, att ta hänsyn till folkens nationella identiteter, att för första gången införa rätt till medborgarinitiativ – något som ger deltagandedemokratin en verklig mening – med möjlighet att inge en skrivelse med minst en miljon underskrifter till Europeiska kommissionen och inbjuda denna att lägga fram ett lagstiftningsinitiativ, att erkänna minoriteters rättigheter som ett europeiskt värde, att göra **stadgan om de grundläggande rättigheterna** juridiskt bindande. Det diskuteras också huruvida europeiska medborgare som är bosatta i andra medlemsstater än sin egen ska ha rätt att rösta i nationella val. Det finns därför flera sätt på vilka EU skulle kunna bli mer demokratiskt och komma **närmare medborgarna** i framtiden, om en politisk drivkraft skapas för att införa dessa förändringar.

De viktigaste institutionerna i Europeiska unionen, vilka utgör kärnan i EU:s demokratiska system, är Europeiska kommissionen, rådet och Europaparlamentet. Dessa institutioner har blivit mer demokratiska i flera avseenden, och detta kan förbättras ytterligare.

Europeiska kommissionen utarbetar förslag till nya europeiska lagar, om vilka beslut sedan fattas av rådet och parlamentet, och säkerställer att EU-politiken genomförs och att EU:s budgeterade medel förbrukas. Kommissionens ordförande nomineras av de europeiska stats- och regeringscheferna, och nomineringen ratificeras av Europaparlamentet. Kommissionens ordförande väljer sina kommissionärer i samråd med medlemsstaterna, och valet ska godkännas av Europaparlamentet. Under de nuvarande fördragen finns det en kommissionär per medlemsstat (27 för närvarande), men från och med nästa europaval (juli 2009) måste antalet minskas och ett roterande system införas i stället. Europaparlamentet deltar inte i valet av ordförande för kommissionen eller i valet av kommissionärer och kan bara godkänna eller avslå nomineringarna. Parlamentet får emellertid upplösa kommissionen genom att anta ett förslag om misstroendevotum, och på så sätt kan kommissionen ställas till svars. Parlamentet kan dock inte avsätta kommissionens ordförande eller kommissionärerna personligen.

manifesto2009.pes.org
Yourspace

Europeiska kommissionen har tidigare kritiserats för att inte vara tillräckligt demokratisk, transparent och ansvarig och för att inte genomföra ett brett samråd innan lagförslag framläggs. Under de senaste åren har åtgärder vidtagits för att förbättra **insynen** och **ansvarigheten**, däribland systematiskt samråd med arbetsmarknadens parter och det civila samhället om alla politikområden och förslag, genomförande av en bedömning av ekonomiska, sociala och miljömässiga effekter innan lagförslag framläggs, offentliggörande av alla lagförslag (på Internet), överföring av alla dokument och lagförslag till de nationella parlamenten. Man fortsätter emellertid att diskutera huruvida Europeiska kommissionen ska göras mer demokratisk och ansvarig, till exempel genom följande: genom att låta ordföranden för Europeiska kommissionen väljas direkt av de europeiska medborgarna, genom att låta ordföranden för Europeiska kommissionen och kommissionärerna väljas av Europaparlamentet utifrån de europeiska politiska partiernas förslag på kandidater, genom att göra det möjligt för Europaparlamentet att avsätta enskilda kommissionärer (i stället för att bara kunna sparka hela kommissionen).

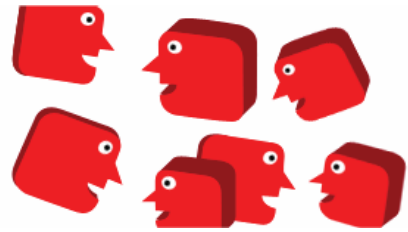
Med 785 företrädare från 27 länder är **Europaparlamentet** världens enda direktvalda internationella parlament och den europeiska demokratis stöttepelare. Parlamentet har ansvar för att besluta om EU:s lagar tillsammans med rådet (men inte inom alla politikområden), utövar demokratisk kontroll av de andra EU-institutionerna och delar ansvaret för EU:s budget med rådet. Parlamentet har med tiden fått mer makt när det gäller lagstiftning, men det finns fortfarande viktiga områden där det inte har rätt till medbestämmande, såsom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och handelspolitiken. Kandidaterna till Europaparlamentet väljs av de nationella politiska partierna. Avsaknaden av mångfald bland **ledamöterna** i Europaparlamentet har tidigare kritiserats: få kvinnor och ännu färre medborgare som kommer från etniska minoriteter, vilket inte avspeglar Europas befolkning på rätt sätt. Ledamöterna i Europaparlamentet väljs under samma period i alla medlemsstater och med nationellt bestämda röstsysteem och valkretsar, vilket innebär att ledamöterna väljs på olika sätt och att inte alla företrädare samma antal medborgare. Europaparlamentet har försökt föreslå ett valsysteem för alla medlemsstater, men de europeiska stats- och regeringscheferna har aldrig gått med på förslagen.

Det diskuteras dessutom huruvida de nationella parlamenten ska involveras mer i den europeiska politiken. En av de viktigaste förändringarna i konstitutionsfördraget är att de nationella parlamenten ska kunna kontrollera att Europeiska kommissionen inte tar initiativ som den inte är behörig för.

Rådet, där de nationella regeringarna samlas, är enligt många förmenande den mäktigaste europeiska institutionen. Diskussionerna om en reformering av rådet har för det mesta varit inriktade på att göra det mer effektivt och transparent och göra det mer **synligt**, för att stärka Europas röst i världen. I utkastet till konstitutionsfördrag föreslogs därför att man skulle inrätta en befattning som ordförande för rådet (enhälligt vald av medlemsstaterna) med mandat att säkerställa konsekvens och kontinuitet i rådets arbete och företräda EU i världen. Det föreslogs också att rådets möten ska vara offentliga när man behandlar och röstar om lagstiftningsförslag, vilket nu redan har införts. En annan förändring är förslaget att företrädarna inom utrikespolitiken ska få en starkare ställning, för att Europeiska unionen ska kunna agera mer effektivt och konsekvent utåt och för att EU ska få en starkare gemensam röst på global nivå. Det återstår att se om dessa viktiga demokratiska förändringar antas i det planerade reformfördraget enligt det uppdrag som Europeiska rådet beslutade om i juni 2007.

manifesto2009.pes.org
Yourspace

Europeiska politiska partier som ESP har bildats. De ska bidra till det europeiska medvetandet och företräda de europeiska medborgarnas politiska vilja. ESP har stärkts på senare år för att fullgöra sin uppgift, och partiet strävar efter att företräda de europeiska medborgarna med sin grupp i Europaparlamentet och arbeta för sociala demokratiska mål i EU:s politik. Det diskuteras hur de europeiska politiska partierna ytterligare skulle kunna utveckla sin demokratiska roll som företrädare i den europeiska politiken. Ett förslag är att de europeiska politiska partierna ska utse en kandidat till ordförande för Europeiska kommissionen före europavalen och att de europeiska ledarna ska vara tvungna att nominera den kandidat vars europeiska parti har fått flest platser i valen.

3. Våra idéer

ESP har värdjat till det civila samhället, till arbetsmarknadens parter och till alla progressiva krafter att samarbeta för ett mer demokratiskt, socialt, öppet, transparent och effektivt EU, för mer av Europa och ett bättre Europa till de europeiska medborgarnas fördel. ESP stöder en juridiskt bindande stadga om de grundläggande rättigheterna.

De politiska diskussionerna bland de progressiva européerna har gällt några av följande idéer om hur man skulle kunna förbättra den europeiska demokratin, bättre avspegla mångfalden i Europa och bekämpa diskriminering:

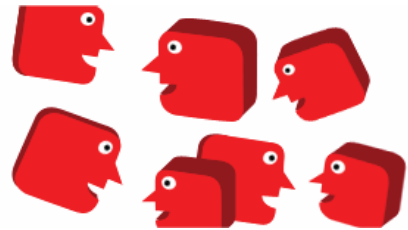
- Förändringarna beträffande demokrati och mångfald i förslaget till konstitutionsfördrag bör införas så som förklarats ovan genom en revidering av fördraget eller genom beslut av Europeiska rådet beroende på vad som är lämpligt.
- De europeiska politiska partierna ska föreslå kandidater till ordförande för Europeiska kommissionen, och Europaparlamentet ska ges befogenhet att välja ordförande för kommissionen.
- Europaparlamentet ska ges befogenhet att avsätta enskilda EU-kommissionärer.
- Ett valsysteem ska införas för val till Europaparlamentet.

4. Frågor till er

1. Hur ska den europeiska demokratin stärkas?
2. Hur kan de europeiska medborgarnas deltagande i och förståelse för den europeiska politiken förbättras?
3. Hur kan EU bättre avspegla mångfalden i Europa?
4. Hur kan EU bidra ytterligare för att bekämpa diskriminering?
5. Ska Europaparlamentet ha fler demokratiska befogenheter när det gäller politiken och att ställa Europeiska kommissionen till svars?
6. Ska Europeiska kommissionens ordförande väljas direkt av de europeiska medborgarna, eller av Europaparlamentet på förslag från de europeiska politiska partierna?
7. Hur ska de europeiska politiska partierna utveckla sin demokratiska roll i Europeiska unionen?

manifesto2009.pes.org
Yourspace

Bakgrundsdokument

ESP-ledarnas förklaring kvällen före 50-årsdagen av Romfördraget

http://www.pes.org/downloads/declaration_leaders_24March_final_EN.pdf

Eurobarometern 66, december 2006

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb66/eb66_highlights_en.pdf

Särskild Eurobarometer, Europas framtid, maj 2006

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_251_en.pdf